

Nr 95.

Godkänd av första kammaren den 25 april 1917.
Godkänd av andra kammaren den 25 april 1917.

*Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckt motion
angående förhöjning av statsbidrag till innehavare av
vissa odlingslägenheter och skogstorp.*

(Jordbruksutskottets utlåtande nr 27).

Till Konungen.

Uti en inom riksdagen väckt motion, har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att statsbidraget såväl för innehavare av odlingslägenhet som av skogstorp skall utgå med 1,500 kronor att, med iakttagande av beloppens fördubbling, utbetalas på sätt och under villkor, som nu äro gällande.

Till stöd härför har anförts följande:

»I anledning av väckta motioner beslöt 1914 års B-riksdag avlåta skrivelse till Konungen angående utredning och förslag i fråga om ändrade villkor för upplåtelser av odlingslägenheter å kronoparker och överloppsmarker i de sex nordligaste länen m. m. Ifrågavarande skrivelse har föranlett tillsättandet av en norrländsk kolonisationskommitté, som nu har frågan om kolonisation å kronojord i Norrland och villkoren härför under utredning.

Åtskilliga tecken tyda emellertid på, att det kolonisationsarbete — låt vara av jämförelsevis ringa omfattning — som på grund av gällande bestämmelser bedrivits, kommer att helt avstanna innan den anbefallda utredningen slutförts. Orsaken härtill är framför allt den, att nu utgående penningebidrag — 750 kronor — är alldeles otillräckligt för uppförande av boningshus och ladugårdsbyggnad samt odling av en hektar jord, vilket kräves för att beloppet skall utgå oavkortat. Visserligen erhåller odlaren fritt byggnadsvirke, men med nu rådande höga materialpriser lär ingen kunna gå i land med ett dylikt arbete för en sådan summa, vartill kommer att de höga arbetspriserna givetvis locka till mera lönande sysselsättning. Följden blir helt naturligt den, att inga odlingslägenheter eller skogstorp vidare efterfrågas och att kolonisationen sålunda avstannar, till dess den nyligen påbörjade utredningen helt eller delvis fullbordats och lett till statsmakternas beslut. Ett sådant resultat kan knappast vara lämpligt i en tid, då livsmedelstillgången är synnerligen ringa och alla ansträngningar böra inriktas på vidtagande av sådana åtgärder, att den emigration, som kan befaras uppstå när fred ånyo inträder, i största möjliga mån förebygges.

I den förutnämnda riksdagsskrivelsen framhölls bland annat att det vore »en angelägenhet av stor vikt för det allmänna att lämna dessa under alla förhållanden med stora svårigheter kämpande nyodlare allt det stöd och den lindring, som kan medgivas dem». Det förslag, som i sådant avseende framlagts uti motionerna nr 45 i första och 94 i andra kammaren om önskvärdheten av bland annat höjande av statsbidraget såväl för innehavare av odlingslägenhet som av skogstorp till 1,500 kronor, fann riksdagen vara väl grundat.

Då skälen för statsbidragets höjning är väsentligt starkare nu än vid tiden för det nämnda riksdagsbeslutet, och då det knappast torde kunna anses vara ett föregripande av den pågående utredningen, om riksdagen redan nu beslutar den höjning av statsbidraget, som av 1914 års B-riksdag förklarades vara väl grundad, får jag vördsamt hemställa,
— — —»

Såsom i motiveringen till förevarande motion framhålles avlät 1914 års senare riksdag i anledning av väckta motioner en skrivelse till Eders Kungl. Maj:t med anhållan om utredning och förslag ifråga om ändrade villkor för upplåtelse av odlingslägenheter å kronoparker och överloppsmarker i de sex nordligaste länen m. m. På grund av denna skrivelse tillsatte Eders Kungl. Maj:t den 30 juni 1916 den s. k. kolonisationskommittén med uppdrag att utreda berörda och därmed sammanhängande spörsmål, och har kommitténs arbete sedermera alltjämt fortgått.

Då sålunda frågan om ändrade villkor för upplåtelser av ifrågavarande slag i hela sin vidd är under utredning, torde naturligt nog denna utredning icke böra av riksdagen föregripas. Emellertid synes det riksdagen, som om frågan om ökat statsbidrag för i motionen angivet ändamål vore av så självständig natur, att riksdagen kan fatta ställning till densamma såsom ett i viss mån fristående spörsmål. Riksdagen har därvid funnit, att särskilt under nu rådande kristid med abnormt ökade byggnadspriser stort fog förefinnes för motionärens framställning, då ju de för närvarande utgående statsbidragen beräknats för normala förhållanden. Visserligen kan riksdagen icke dela motionärens uppfattning, att kolonisationsarbetet kommer att helt avstanna, då enligt upplysning från domänstyrelsen antalet upplåtelser under senare år varit i ständigt stigande, men det ligger för staten stor vikt uppå, att så många dylika lägenheter som möjligt bebyggas och uppodlas, icke minst i syfte att avhjälpa den rådande bristen på arbetare till statsskogarna.

De nu gällande bestämmelser, varigenom odlingsbidrag tillförsäkrats ifrågavarande lägenhetsinnehavare, återfinnas i kungl. kungörelsen den 18 juni 1909 med däri senast genom kungl. kungörelse den 9 oktober 1914 gjorda ändringar. Emellertid har det synts riksdagen, att för vinnande av det med motionen avsedda ändamålet allenast en ändring av berörda kungörelser i av motionären angiven riktning icke vore tillfyllest. På så sätt komme visserligen de personer, till vilka lägenheter härefter upplåtas, i åtnjutande av det förhöjda bidraget, men enligt riksdagens förmenande bör undersökas, huruvida icke innehavare av odlingslägenhet, som redan upplåtits med innehavaren, jämlikt förenämnda kungörelser, tillförsäkrad rätt till odlingshjälp av 750 kronor, men vilken ännu icke hunnit fullgöra vad honom åligger för utbekommande av hela detta belopp, jämväl bör komma i åtnjutande av ökad hjälp. De närmare bestämmelser, som för sådana fall skulle finnas erforderliga, synas riksdagen lämpligen böra hänskjutas till en blivande utredning, varvid särskilt torde beaktas, att sist nämnda lägenhetsinnehavare ej försättas i en bättre ställning än de, till vilka nya lägenheter upplåtas.

Ifrågasätts kan jämväl, om icke de i berörda kungörelse omfördälda innehavare av skogstorp, som erhållit torpet på arrende under 50 år, böra på sätt ovan angivits komma i åtnjutande av förhöjt statsbidrag.

Slutligen bör även undersökas lämpligheten av ändrade bestämmelser i nu angivna riktning jämväl för upplåtande av nybyggeslägenheter å vissa delar av Alträsk och Svanå kronoparker samt f. d. Selets stockfångstskog, för vilka upplåtelser särskilda villkor äro gällande.

Enligt vad riksdagens vederbörande utskott inhämtat har såsom odlingshjälp åt innehavare av skogstorp och odlingslägenheter å kronomark i de sex nordligaste länen under nedanstående år utbetalats följande belopp:

år 1913.....	18,250 kronor
» 1914.....	20,500 »
» 1915.....	37,850 »

Ifrågavarande kostnader beträffande åren 1915 och 1916 hava bestritts av ett å nionde huvudtiteln från och med år 1915 anvisat förslagsanslag å 20,000 kronor. Då, såsom ovan visats, detta belopp redan med nu utgående statsbidrag ganska avsevärt överskridits, torde måhända, därest statsbidragen efter utredning finnas böra ökas, jämväl en ökning av anslaget äga rum.

På grund av vad sålunda anförts och med betoning av att riksdagen icke velat i någon mån föregripa kolonisationskommitténs arbete, får riksdagen anhålla det täcktes Eders Kungl. Maj:t snarast möjligt utreda, i vad mån ökning av statsbidraget såväl för nya upplåtelse av odlingslägenheter å kronoparker och överloppsmarker i de sex nordligaste länen som ock för redan skedda upplåtelse av dylika lägenheter och skogstorp må finnas erforderligt samt för riksdagen framlägga förslag till de ändrade bestämmelser i detta avseende, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 25 april 1917.

Med undersätlig vördnad.

Bidrag till riksdagens protokoll 1917. 14 samt 28 häft. (Nr 94-95).
 Stockholm, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1917.